

Thuis Gezondheids Zorg - Regio Mortsel

“Multidisciplinaire aanpak van valpreventie in de thuiszorg”

Rapport studieavond op 4 september 2009
SIT regio Mortsel

Auteurs:

De Coninck Leen
De Lepeleire Jan
Dieleman Luc
Dieleman Peter
Van der Auwera Guy
Van Dessel Ilse

1 Inleiding

België is aan het vergrijzen. Van de Belgische bevolking is 17,2% ouder dan 65 jaar. Jaarlijks valt er 1/3 van de 65-plussers en tot de helft van de 75-plussers in de thuissituatie.

Bij de 65-plussers vallen er dubbel zoveel vrouwen als mannen. Niet alleen het risico op een val is hoog voor ouderen, 1/3 onder hen loopt bij een val een letsel op. De gevolgen van een val worden nog te vaak onderschat. Vaak is er niet alleen vermindering van mobiliteit maar moet er ook rekening gehouden worden met een lange revalidatieperiode en valangst naderhand. Niet alleen de patiënten maar ook zijn omgeving ondervindt negatieve gevolgen na een valaccident:

- door de verminderde mobiliteit verminderen ook sociale contacten,
- van de ouderen wordt er 1/3 na een val opgenomen in een woon- en zorgcentrum en verliest zo zijn vertrouwde omgeving,
- de oudere moet meer hulp krijgen waardoor de mantelzorger vaak overbelast wordt wat op, zijn beurt weer een impact heeft op het gezin van de mantelzorger,
- economische gevolgen voor de overheid.

De vorming beoogt een verbeterde samenwerking tussen de verschillende disciplines die met valpreventie te maken hebben.

2 Methodiek

2.1 Voorbereiding

Na verschillende bijeenkomsten en persoonlijke contacten met de betrokken hulpverleners uit de gezondheidssector is er een overzicht ter beschikking gesteld van het aanbod aan hulpverleners binnen de betrokken regio. Vetrektpunt daarbij waren de documenten van een vorige campagne en de gegevens van www.valpreventie.be.

Verantwoordelijken van de verschillende disciplines hebben een inventaris gemaakt van bestaande werkinstrumenten en –testen met betrekking tot valpreventie, die op heden gebruikt worden door de verschillende disciplines. Aan de hand hiervan werden werkinstrumenten weerhouden om te komen tot een uniforme strategie.

2.2 Studieavond

Er werd een studieavond georganiseerd. Verschillende disciplines werden uitgenodigd waardoor de multidisciplinaire aanpak kan bevorderd worden:

- arts specialist,
- ergotherapeuten,
- huisarsten,
- kinesitherapeuten,
- maatschappelijk werker,
- verantwoordelijke gezinszorg,
- verpleegkundigen.

De lezingen werden gestructureerd a.d.h.v. een aantal kernboodschappen. Voor de presentatie werd een pre-test gedaan met een elektronische stemmachine.

Door een technisch probleem kunnen geen kruistabellen gemaakt worden van de verschillende antwoorden en de disciplines.

3 Resultaten

Van de 84 aanwezigen hebben in totaal 66 hulpverleners deelgenomen aan de protest vragenronde..

Tabel 1: Verdeling per discipline

	Responses	
	percent	count
Ergotherapeut	10,61%	7
Verpleegkundige	12,12%	8
Kinesitherapeut	28,79%	19
Verantwoordelijke gezinszorg	4,55%	3
Arts-Specialist	1,52%	1
Huisarts	36,36%	24
Maatschappelijk werker	3,03%	2
Ander	3,03%	2
Totaal	100%	66

Tabel 2:¹ Vraag 1 - Een valincident wordt omschreven als:

	Responses	
	percent	count
<i>Een onverwachte gebeurtenis waarbij de oudere op de grond, vloer of een lager gelegen niveau terechtkomt.</i>	68,33%	41
Een onverwachte gebeurtenis waarbij een oudere een letsel oploopt door op de grond terecht te komen	10%	6
Een onverwachte gebeurtenis waarbij de persoon op de grond terecht komt en niet autonoom kan rechtekomen	21,67%	13
Totaal	100%	60

Tabel 3: Vraag 2 - Het aantal 65-plussers dat minstens 1 keer per jaar valt is:

	Responses	
	percent	count
20%	4,55%	3
30%	24,24%	16
40%	25,76%	17
50%	19,70%	13
60%	21,21%	14
70%	4,55%	3
Totaal	100%	66

¹ De regels in cursief/vet zijn de juiste antwoorden

Tabel 4: Vraag 3 - 75-plussers herstellen na een val. Het aantal overlijdens binnen het jaar is:

	Responses	
	percent	count
20%	30,30%	20
30%	42,42%	28
40%	16,67%	11
50%	7,58%	5
60%	3,03%	2
70%	0%	0
Totaal	100%	66

Tabel 5: Vraag 4 - Hoeveel % van de personen die thuis vallen komen nadien in een rusthuis terecht:

	Responses	
	(percent)	(count)
20%	0%	0
30%	10,61%	7
40%	21,21%	14
50%	27,27%	18
60%	27,27%	18
70%	13,64%	9
Totaal	100%	66

Tabel 6: Vraag 5 - Vallers lopen een fysiek letsel op in:

	Responses	
	percent	count
20% van de gevallen	1,52%	1
30% van de gevallen	12,12%	8
40% van de gevallen	18,18%	12
50% van de gevallen	19,70%	13
60% van de gevallen	33,33%	22
70% van de gevallen	7,58%	5
80% van de gevallen	7,58%	5
Totaal	100%	66

Tabel 7: Vraag 6a - Angst om terug te vallen met sociale isolatie is een belangrijk gevolg van vallen:

	Responses	
	(percent)	(count)
Juist	98,51%	66
Onjuist	1,49%	1
Totaal	100%	67

Tabel 8: Vraag 6b - Er vallen meer oudere mannen dan oudere vrouwen:

	Responses	
	percent	count
Juist	7,35%	5
Onjuist	92,65%	63
Totaal	100%	68

Tabel 9: Vraag 7 - Het percentage patiënten die een val melden aan de huisarts is:

	Responses	
	percent	count
20%	19,70%	13
30%	31,82%	21
40%	21,21%	14
50%	16,67%	11
60%	4,55%	3
70%	3,03%	2
80%	3,03%	2
90%	0%	0
Totaal	100%	66

Tabel 10: Vraag 8 - Aan welke inclusiecriteria moet een patiënt voldoen volgens de huidige nomenclatuurbepalingen in de kinesithérapie om in aanmerking te komen voor opname in de Fb pathologie?:

	Responses	
	percent	count
ouder dan 65 jaar en positief resultaat op timed up & go test en Tinetti-test en timed chair stands	14,75%	9
ouder dan 70 jaar en positief resultaat op timed up & go test en Tinetti-test en timed chair stands	9,84%	6
ouder dan 65 jaar en positief resultaat op timed up & go test en Tinetti-test of timed chair stands	37,70%	23
ouder dan 70 jaar en positief resultaat op timed up & go test en Tinetti-test of timed chair stands	21,31%	13
ouder dan 70 jaar en positief resultaat op timed up & go test of Tinetti-test of timed chair stands	16,39%	10
Totaal	100%	61

Tabel 11: Vraag 9 - Een uitgebreid bilan met medisch en kinesitherapeutisch verslag, ondertekend door de behandelende geneesheer en de kinesitherapeut, moeten de noodzaak van gangrevalidatie in Fb-pathologie objectiveren. Welke elementen moet dit bilan NIET bevatten om geldig te zijn opgemaakt in overeenstemming met de nomenclatuurbepalingen?

	Responses	
	(percent)	(count)
De indicatie voor de oefeningen	3,33%	2
De beschrijving van de locomotorische toestand a.d.h.v. de uitgevoerde tests	0%	0
De vermelding van de comorbiditeit	28,33%	17
De vermelding van het eventuele medicatiegebruik	33,33%	20
De vermelding van het aantal benodigde sessies	15%	9
Een gedetailleerde beschrijving van het oefenprogramma	20%	12
Totaal	100%	60

Tabel 12: Vraag 10 - Een kennisgeving voor Fb-pathologie rubriek 51 (gangrevalidatie) die in het lopend jaar wordt ingediend bij het ziekenfonds geld voor de periode lopend van 31 december van:

	Responses	
	percent	count
Het lopende kalenderjaar	30,91%	17
Het daaropvolgende kalenderjaar	30,91%	17
Het lopende kalenderjaar plus 2 jaar	38,18%	21
Totaal	100%	55

Tabel 13: Vraag 11 - Hoeveel % valt er in en rond de eigen woning?:

	Responses	
	percent	count
30%	1,52%	1
40%	4,55%	3
50%	10,61%	7
60%	21,21%	14
70%	31,82%	21
80%	21,21%	14
90%	9,09%	6
Totaal	100%	66

Tabel 14: Vraag 12 - Tijdens het uitoefenen van een gewone dagelijkse activiteit valt:

	Responses	
	percent	count
< 65%	1,47%	1
70%	10,29%	7
75%	10,29%	7
80%	19,12%	13
85%	16,18%	11
90%	29,41%	20
95%	13,24%	9
100%	0%	0
Totaal	100%	66

4 Samenvatting

Opvallend is dat nog geen kwart van de bevroegde personen het aantal valincidenten per jaar bij 65+ juist inschat. Van de ondervraagden schat 71,22% dit hoger in dan de werkelijke 50%. Het aantal overlijdens na een val binnen het jaar, bij 75-plussers, wordt met 89,39% sterk onderschat.

Nog teveel deelnemers (89,39%) denken dat personen na een val niet meer naar de thuissituatie kunnen terugkeren en hierdoor in een rusthuis terecht komen.

Het aantal personen, die een fysiek letsel oplopen na een val wordt door 51,52% van de aanwezigen onderschat.

Dat angst om terug te vallen sociale isolatie tot gevolg heeft beaamd 98,51% van de deelnemers.

Er vallen meer oudere vrouwen dan oudere mannen wat door 92,65% van de deelnemers werd bevestigd.

Amper 20% van de personen die gevallen zijn meldt dit aan de huisarts. Dit aantal wordt door de 80,3% van de ondervraagden onderschat.

Het hoge aantal juiste antwoorden op vragen 8 en 9 kan verkregen zijn door het aantal kinesisten, die aan de protest deelnamen. (selectiebias?)

Maar 31,82% van de bevroegde personen schat het aantal valincidenten in en rond de eigen woning juist in. Van de overige ondervraagden denk 30,0% dat het aantal valincidenten hoger is dan 70% en 37,89% meent dat dit minder is.

Van de bevroegde personen denkt 86,76% dat het aantal valincidenten die gebeuren tijdens gewone dagelijkse activiteiten minder is dan 95%.

5 Besluit

We kunnen besluiten dat nog teveel hulpverleners de gevolgen van een valincident in bepaalde gevallen onderschatten zoals:

- het aantal valincidenten per jaar,
- het aantal 75-plussers dat binnen het jaar na de val overlijden,
- het aantal valincidenten met fysieke letsels tot gevolg,
- het aantal valincidenten in en rond de eigen woning,
- het aantal valincidenten tijdens het uitoefenen van een gewone dagelijkse activiteit.

In andere gevallen werd een overschatting gemaakt zoals:

- het verplicht worden opgenomen in het rusthuis na een val en dus niet meer kunnen verblijven in een thuissituatie,
- het aantal patiënten dat een val meldt aan zijn huisarts.

De valangst wordt beaamd alsook het feit dat er meer vrouwen dan mannen vallen.

Men kan dus stellen dat er zeker nood is aan een degelijke en onderhouden informatie, zelfs bij gemotiveerde hulpverleners. Naar aanleiding van deze studieavond werd een protocol uitgewerkt om de moeilijkheden en opportuniteiten van de implementatie te onderzoeken.